

PEKBIEM ME KPEZENTO;

HOMO SAPIENS,
Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΕΛΟΣ 15ου – ΑΡΧΕΣ 21ου ΑΙΩΝΑ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

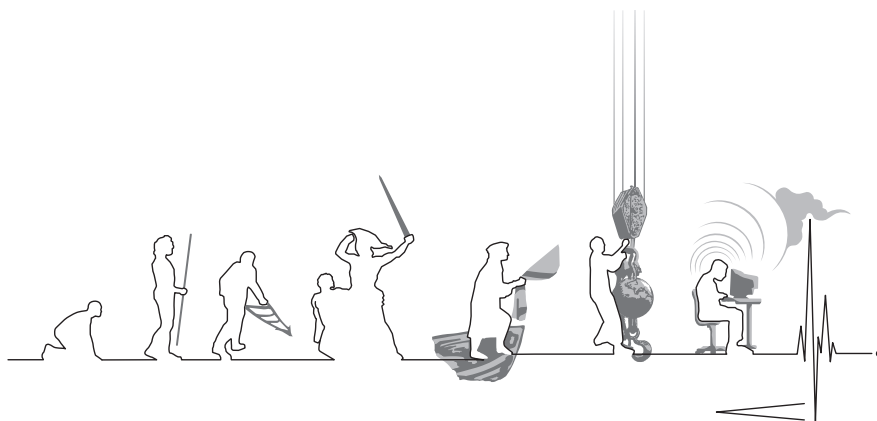
ΡΕΚΒΙΕΜ ΜΕ ΚΡΕΣΕΝΤΟ;

HOMO SAPIENS,
Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΔΟΚΙΜΙΟ

ΤΟΜΟΣ Β΄

ΤΕΛΟΣ 15ου – ΑΡΧΕΣ 21ου ΑΙΩΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Μ.Π.

Θεμιστοκλής Ξανθόπουλος

Ρέκβιεμ με κρεσέντο;

Homo Sapiens, ο τελευταίος του γένους των ανθρώπων

Τόμος Β'

Τέλος 15ου – Αρχές 21ου αιώνα

Copyright © 2020 Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Ε.Μ.Π.

Επιμέλεια ιστοριογραφίας

Στέφανος Αποστόλου

Σκίτσο εξωφύλλου

Γ. - Φοίβος Σαργέντης

Ηλεκτρονική αποτύπωση κειμένου

Ελένη Μαλτέζου

Γλωσσική επιμέλεια

Ελένη Γιαννακοπούλου, *Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Ε.Μ.Π.*

Σχεδιασμός, σελιδοποίηση, εξώφυλλο

Άννα Τσαχουρίδου, *Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Ε.Μ.Π.*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Μ.Π.

Θωμαΐδειο Κτήριο Εκδόσεων

Ηρώων Πολυτεχνείου 9, 157 80 Ζωγράφου

Τηλ.: 210 772 2578, fax: 210 772 1127

www.ntua.gr/ntuapress

ISBN set 978-960-254-704-5

ISBN 978-960-254-709-0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

1

I.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟΝ Β' ΤΟΜΟ

3

Οι είκοσι ενότητες της ανακεφαλαίωσης 4

II.

ΔΟΜΙΚΟΙ ΗΛΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ
ΤΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ.
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ Β' ΤΟΜΟΥ

21

III.

Ο ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟΣ
ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ:
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

30

IV.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

41

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
Ο ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 15ου
ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

43

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

45

Θέμα α

ΜΕΤΑΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ:
ΠΕΝΤΕ ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΣΤΟ ΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟ

55

Επιθετική έξοδος και κυριαρχία στους ωκεανούς	55
Εμποροκρατία	67
Βιομηχανική Επανάσταση: τα δύο πρώτα βήματα.	75
Η Εργατική Τάξη στο προσκήνιο της Ιστορίας	85
Οι Προτεστάντες	96

Θέμα β

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

107

Από τις «ελέω Θεού» μοναρχίες στις αντιπροσωπευτικές δημοκρατίες	107
Μεταμεσαιωνική πορεία της «Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους»: ακμή, κατάρρευση και ανάδυση ως Β' Ράιχ υπό πρωσική ηγεμονία . . .	116
Βίος παράλληλος της ισπανοκεντρικής περιόδου στην «Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους». Από το δοξαστικό στην παρακμή	130
Γαλλία: θρησκευτικοί πόλεμοι και ακμή της απολυταρχίας, ανατρεπτική επανάσταση, ναπολεόντεια αυτοκρατορία και αντιπροσωπευτική δημοκρατία . .	138
Από την Αγγλία στη Μεγάλη Βρετανία: θρησκευτική αυτονομία, κοινωνικο-οικονομική πρωτοπορία, θαλάσσια κυριαρχία, παγκόσμια αυτοκρατορία	151
Τσαρική Ρωσία: η κοινωνικά καθυστερημένη υπερδύναμη της ΒΑ Ευρώπης	161

Θέμα γ
ΟΙ ΣΥΜΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ
175

Ακμή, σταθεροποίηση και παρακμή της οθωμανικής αυτοκρατορίας	176
Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής: η διαμόρφωση μιας υπερδύναμης	190
Οι γίγαντες της Ασίας	199
♦ Ινδία: Από την υποτέλεια στους Μογγόλους στις «αγκάλες» της βρετανικής αυτοκρατορίας.	202
♦ Κίνα: Ο κραταιός γίγαντας γονάτισε τον 19ο αιώνα	206
Ιαπωνία: Η ανάδυση σε υπερδύναμη της Άπω Ανατολής	213
Αφρική: Το δοξαστικό της δυτικής βαρβαρότητας	218

Θέμα δ
ΠΡΩΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
223

Μερκαντισμός	223
Οι φυσιοκράτες	226
Ο Πλούτος των Εθνών κατά τον Άνταμ Σμιθ	231
Η χρεωμένη καταχρηστικώς στο έργο του Σμιθ κλασική οικονομική παράδοση .	238
Κοινωνικός δαρβινισμός	245
Από τις ουτοπικές προσεγγίσεις των κοινωνιών στον μεταρρυθμιστικό σοσιαλισμό	248

Θέμα ε
Η ΣΗΜΑΙΝΟΥΣΑ
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ
ΤΟΥ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ
253

Ένα οφειλόμενο στον μόχθο των απόκληρων Ιστορικό Συμβάν	253
Διαρκής και εν δυνάμει ανατρεπτική η πάλη των τάξεων	259
Κομμουνιστικό Μανιφέστο. «Προλετάριοι όλων των χωρών ενωθείτε!»	271
«Το Κεφάλαιο»	277
Απόηχος και επίγονοι του μαρξισμού	287
Πέραν του μαρξισμού	302

ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ 3ης μ.Χ. ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ

309

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

311

Θέμα α

Ο «ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ» ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΒΑΝ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

327

Προλεγόμενα της παγκόσμιας σύρραξης: Ίδρυση του Β' Ράιχ (1871), εκδίωξη του Μπίσμαρκ (1890), «Κυφορία» με υπερεξοπλισμούς, αποικιοκρατικούς και βαλκανικούς πολέμους (1891-1913)	327
Έκρηξη, εξέλιξη και κατάληξη του «Μεγάλου Πολέμου» (1914-1918)	335
Η πορεία προς το μείζον Ιστορικό Συμβάν της ρωσικής επανάστασης (1894-1916) . .	345
Από την επικράτηση της επανάστασης στην Ένωση των Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (1917-1922)	349
Η άμεση επίδραση της ρωσικής επανάστασης	356

Θέμα β

ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

361

Η δεκαετία 1919-1928: Παρακμή της πολιτικής και επίπλαστη ευφορία	361
Από την εκκόλαψη στην επικράτηση του φασισμού στην Ιταλία (1919-1924) . . .	369
Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929. Αίτια, έκρηξη, επιπτώσεις	375
Η εκτροπή της δημοκρατικής Γερμανίας προς τη ρατσιστική-επεκτατική «εθνικοσοσιαλιστική» δικτατορία (1929-1933)	384
Μετασχηματισμοί Η.Π.Α. και Ε.Σ.Σ.Δ. κατά τον μεσοπόλεμο	389
Η αποτυχία της Κοινωνίας των Εθνών	395

Θέμα γ
Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
 ΑΝΕΥΘΥΝΟΤΗΤΕΣ,
 ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΥΟ ΦΑΣΕΩΝ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΤΩΠΑ
 ΕΠΙΜΥΘΙΟ
399

Ο ομπορτουνισμός Γαλλίας και Βρετανίας ως προς το γερμανικό ζήτημα (1919-1938)	399
Γερμανική στρατιωτική πλημμυρίδα στον ευρωπαϊκό και αφρικανικό χώρο (1939-1942).....	407
Η δεύτερη φάση του πολέμου: ανατροπή της υπεροπλίας και συντριβή της ναζιστικής Γερμανίας (1943-1945).....	420
Ιαπωνικός επεκτατισμός (1937-1941) και παγκόσμιος πόλεμος στον Ειρηνικό (1942-1945).....	427
Παγκοσμίων πολέμων επιμύθιο	433

Θέμα δ
ΑΥΛΑΙΑ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ.
ΔΙΠΟΛΙΚΟΣ
ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ
1946-1990
441

Οι συμφωνίες κατανομής των επικυριαρχιών στην Ευρώπη. Ο.Η.Ε. και απο-αποικιοποίηση, Ν.Α.Τ.Ο. και σύμφωνο της Βαρσοβίας	443
Τα δύο αντίπαλα συστήματα κοινωνικοοικονομικής διακυβέρνησης	452
Μεταπολεμική πορεία των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων και τα τρία πρώτα βήματα προς την οικονομική ενοποίηση.....	462
Κίνα: η ανόρθωση του ασιατικού γίγαντα	476
Οι χώρες του «Τρίτου Κόσμου» και το Κίνημα των Αδεσμεύτων: Ινδία, Ινδονησία, Αίγυπτος, Γιουγκοσλαβία, Μεξικό, Χιλή.	490
Παρανοϊκός πυρηνικός υπερεξοπλισμός και κρίση της Κούβας	497
Συμβατικές πολεμικές αναμετρήσεις: Ελλάδα, Κορέα, Βιετνάμ και Μέση Ανατολή ..	503
Ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα	503
Ο πόλεμος στην Κορέα	508
Οι δύο πόλεμοι στο Βιετνάμ.	510
Μέση Ανατολή και αραβοϊσραηλινή σύρραξη	513

Θέμα ε
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Σ.Σ.Δ.
ΣΤΗ «ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ»
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ
(1991 ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ)

519

Η Ε.Σ.Σ.Δ. σε πορεία παρακμής	519
Διάλυση του σοβιετικού συνασπισμού, δεκαετία λεηλασίας και εξαθλίωσης, ανόρθωση της Ρωσίας στον ευρασιατικό κόσμο	526
Η μετεξέλιξη της οικονομοκεντρικής Ε.Ο.Κ. στην ανολοκλήρωτη Ευρωπαϊκή Ένωση	534
Ο άξονας Ασίας-Ειρηνικού: Οι γίγαντες Κίνα και Ινδία, ο νέος Ανατέλλων Ήλιος στην Ιαπωνία και επτά οιονεί Τίγρεις	545
Μεταποικιακή Αφρική: Λεηλασία και στη γεωργική γη της	558
Ο αναπτυγμένος κόσμος. Αποδόμηση του κράτους πρόνοιας, συρρίκνωση των μικρομεσαίων	571
Μη αναπτυγμένες χώρες: η ύβρις της εξαθλίωσης των τεσσάρων στους πέντε συνανθρώπους μας	577

Θέμα στ
ΜΟΝΤΕΡΝΕΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ
ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΚΕΝΤΡΙΚΕΣ
ΔΕΣΠΟΤΕΙΕΣ

585

Η ημιτελής εποποιία των οικονομικών επιστημών	585
Η σημαίνουσα παρουσία του Κέυνς στο οικονομικό και κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι	590
Μια Γενική Θεωρία της Απασχόλησης, του Τόκου και του Χρήματος	596
Κεϋνσιανές κοινωνικοοικονομικές οάσεις	605
♦ Το πρόδρομο σουηδικό θαύμα	605
♦ Επιθέσεις εναντίον του κεϋνσιανισμού και ο τελικός του θρίαμβος κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	607
♦ Η εκπνοή της χρυσής κεϋνσιανής τριακονταετίας	610
Ο νεοφιλελευθερισμός: Παλιννόστηση των ακραίων της σχολής “laissez-faire”	611
Περί της «αγοράς» και της «παγκοσμιοποίησης»	622
Νεοφιλελεύθερος καπιταλισμός και παγκόσμια αυτοκρατορία της αγοράς	629

Επίμετρο
Ο ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ,
Ο ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ, Ο ΚΕΪΝΣΙΑΝΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ Η ΑΝΙΚΗΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ
641

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ Β' ΤΟΜΟ	653
--	-----

